

Veda o daňovom práve

doc. JUDr. Karin Čakoci, PhD.

- ▶ daňové právo nie je iba právnym odvetvím, ale aj pedagogickou a vednou disciplínou,
- ▶ vedu o daňovom práve treba chápať ako uvedomelú, cieľavedomú a usporiadanú poznávaciu ľudskú činnosť,
- ▶ veda o daňovom práve skúma pôsobenie daňového práva a daňových právnych noriem na ekonomiku štátu, na podnikateľské prostredie, na sociálnu oblasť života spoločnosti a na vzťahy, ktoré pritom vznikajú,
- ▶ **predmet vedy** o daňovom práve tvorí súhrn právnych noriem patriacich do daňového práva,

Predmet vedy o daňovom práve tvoria tieto základné oblasti:

- ▶ daňovo-právne inštitúty a daňovo-právne normy,
- ▶ daňové, resp. daňovo-právne vzťahy,
- ▶ daňové zákonodarstvo a normotvorná činnosť v oblasti daní a poplatkov

Ciele vedy o daňovom práve:

- a) sústred'ovať, skúmať, hodnotiť a zovšeobecňovať poznatky o pôsobení jednotlivých daňovo-právnych noriem v daňovej praxi,
- b) napomáhať tvorbe jednoduchých, jednoznačných a najmä verejnosti zrozumiteľných daňovo-právnych noriem,
- c) sledovať a porovnávať formy a metódy, obsah a rozsah právnej regulácie daní a poplatkov v ostatných štátoch, a taktiež zhromažďovať poznatky vedy o daňovom práve prezentované najmä v členských štátoch EÚ,
- d) dbať na dodržiavanie súladu daňovo-právnych noriem s právnymi normami obsiahnutými v Ústave SR, ústavných zákonoch, v iných zákonoch ako daňových a v ostatných všeobecne záväzných právnych predpisoch,

Funkcie vedy o daňovom práve

- ▶ **poznávacia funkcia**- spočíva v poznávaní a poznaní daňovo-právnych noriem a daňovo-právnych inštitútov na základe uplatnenia metód vedeckého skúmania, v ich komentovaní z pohľadu efektívnosti, účelnosti, rozsahu úpravy, výšky daňových sadzieb a iné,
- ▶ **porovnávacia funkcia**- porovnávanie slovenských daňovo-právnych noriem s právnymi normami upravujúcimi daňové vzťahy v iných štátoch (najmä EÚ),

- ▶ veda o daňovom práve je spoločenská veda pozostávajúca zo súhrnu zovšeobecnených poznatkov o pôsobení daňovo-právnych noriem na spoločenské vzťahy, vytvárajúcich sa v procese poznávania a skúmania týchto právnych noriem v daňovej praxi a ich využívania v záujme zdokonaľovania a ďalšieho rozvoja daňovo-právnej regulácie

Metódy a systém vedy o daňovom práve

- ▶ veda o daňovom práve využíva viaceré čiastkové metódy vedeckého skúmania- najčastejšie ide o:
  - a) **formálno-logická metóda**- spočíva v logickom objasňovaní tých javov, ktoré tvoria predmet vedy o daňovom práve (forma opisu, klasifikácie, interpretácie DPN a DPV). Touto metódou sa skúma: 1. akým spôsobom sú zakotvené v príslušnom právnom predpise (stav de lege lata), 2. či sú takto použiteľné v konkrétnych právnych prípadoch, 3. a v akej podobe by mali byť zakotvené (návrhy de lege ferenda),
  - b) **metóda vedeckej analýzy**- umožňuje objasniť najširší okruh javov súvisiacich s právnou úpravou daňových vzťahov,
  - c) **porovnávací metóda**- zisťovanie rozdielov medzi jednotlivými daňovo-právnymi úpravami (novšou a staršou právnou úpravou, platnou a novo navrhovanou právnou úpravou atď.), skúmanie a porovnávanie foriem a metód právnej regulácie a ich predností v iných štátoch. Na základe tejto metódy možno definovať základné pojmy a kategórie práva,

- d) **historická metóda**- skúma daňovo-právne normy z hľadiska ich dynamického vývoja a zmien v chronologickom poradí,
- e) **sociologické metódy**- pri posudzovaní účinnosti určitých daňovo-právnych úprav, ako aj pri zisťovaní konkrétnych výsledkov právnej regulácie daňových vzťahov,
- f) **matematicko-štatistické metódy**- uplatnenie pri skúmaní a zisťovaní kvantitatívnych javov v daňovom práve,
- g) s matematicko-štatistickými metódami súvisí aj **metóda modelovania daňových vzťahov**- možno ju využiť pri skúmaní a objasňovaní podstaty niektorých zložitých DPV

zo systémového hľadiska veda o daňovom práve predstavuje:

- systém poznatkov a názorov o:
  - a) podstate a pojme daňového práva, o predmete a systéme, o daňovo-právnych inštitútoch a o vzťahu DP k iným právnym odvetviam,
  - b) DPN a DPV,
  - c) systéme orgánov finančnej (daňovej) správy, ich organizačnej štruktúre, postavení a kompetencii,
  - d) podstate a funkciách daňovej kontroly a o orgánoch daňovej kontroly a daňového dozoru
- systém pojmov,
- logicky a vnútorne usporiadaný systém

System pojmov

- ▶ Pojmy, s ktorými veda o daňovom práve pracuje členíme na:
  - a) **teoretické pojmy**- ide o pojmy, ktoré majú v prvom rade teoretický význam, avšak bez nich by nebola možná celková charakteristika a chápanie daňového práva ako právneho odvetvia (napr. pojmy daň a poplatok),
  - b) **záonné pojmy, vrátane legálnych definícií pojmov**- pojmy, ktoré vytvárajú nevyhnutné predpoklady pre realizáciu a aplikáciu DPN v daňovej praxi (napr. pojmy „správca dane“, „daňový subjekt“, „iná osoba“),
  - **legálne definície pojmov**- plnia funkciu vysvetľovania významu neurčitých pojmov (napr. pokiaľ ide o daňové právo hmotné- zdaniteľná osoba, ekonomická činnosť, zdaniteľné obchody, daňový sklad a iné, pokiaľ ide o daňové právo procesné- správa daní, daňové konanie, daňové exekučné konanie a iné).

System vedy o daňovom práve možno členiť na:

- ▶ časť všeobecno- teoretickú (pojmy, podstata, funkcie DP, vzťah DP k iným právnym odvetviam a iné),
- ▶ časť týkajúcu sa nepriamych daní,
- ▶ časť týkajúcu sa priamych daní,
- ▶ časť týkajúcu sa správy daní

Vzt'ah vedy o daňovom práve k iným disciplínam právnej vedy

- ▶ vzt'ah vedy o daňovom práve k teórii práva- vzt'ah osobitného k všeobecnému- teória práva sa zaoberá všeobecnými otázkami práva (pojmem, podstata, funkcie práva a pod.), kým veda o daňovom práve venuje pozornosť ich špecifikám, ktoré sa prejavujú pri právnej regulácii daňových vzťahov (DPN DPV, ich charakteristické znaky a pod.),
- ▶ vzt'ah vedy o daňovom práve s vedou o ústavnom práve- sa zaoberá skúmaním právnej úpravy základov štátneho zriadenia v našom štáte- veda o ústavnom práve na rozdiel od teórie práva skúma právo z hľadiska platnej právnej úpravy (kompetencia najvyšších orgánov štátu pri schvaľovaní daňových a poplatkových zákonov, princíp klasifikácie a zákonnosti),
- ▶ vzt'ah vedy o daňovom práve k vede o trestnom práve- spoločný menovateľ tvoria otázky spojené s ochranou daňovo-právnych vzťahov,

- ▶ vzťah vedy o daňovom práve k vede o správnom práve- problémy súvisiace s právnou úpravou organizácie, metód a foriem činnosti orgánov finančnej (daňovej) správy a konania pred týmito orgánmi,
- ▶ vzťah k vede o medzinárodnom práve- otázky uzatvárania medzinárodných zmlúv týkajúcich sa predovšetkým zamedzenia dvojitého zdanenia, zamedzenia daňovým únikom, vyhýbaniu sa daňovým povinnostiam a pod.
- ▶ vzťah k vede o občianskom práve- otázky týkajúce sa daňového exekučného konania,
- ▶ vzťah k vede o obchodnom práve- problémy spojené najmä s právnou úpravou zdaňovania obchodných spoločností a družstiev,
- ▶ vzťah k vede o práve EÚ- nová oblasť vzťahov

Aktuálne otázky vedy o daňovom práve

- ▶ 1. otázky spojené s etikou a psychológiou zdaňovania, morálnymi aspektmi daňového práva, vzťahom daňového práva a daňovo-právneho povedomia spoločnosti a iné,
- ▶ 2. otázky súvisiace s nevyhnutnosťou boja proti rozmáhajúcim sa daňovým podvodom a daňovým únikom, s čím súvisí aj vyhýbanie sa daňovým povinnostiam,
- ▶ 3. otázky transferového oceňovania,
- ▶ 4. otázky týkajúce sa kvality a roztrieštenosti daňového zákonodarstva (právna istota adresátov noriem DP, (ne)prehľadnosť, (ne)stabilita DP, (ne)efektívnosť pôsobenia DPN atď.),
- ▶ 5. okruh otázok sa týka rôznych miest výberu daní, cla a poistného- možno ho nazvať aj organizačná (čiastočne aj odvetvová) roztrieštenosť výberu povinných platieb,

- ▶ 6. okruh predstavuje realizáciu úloh , ktoré pre vedu o daňovom práve vyplývajú z členstva SR v EÚ- napr. značne neupravená a rozdielna daňová terminológia,
- ▶ 7. okruh otázok sa týka právnej úpravy zdaňovania obchodných spoločností,
- ▶ 8. okruh otázok je spojený s nástupom globalizácie vo svete, pri ktorej sa štátne hranice postupne stávajú neprirodzenými a zbytočnými bariérami rozvoja informačných a komunikačných technológií.

Ďakujem za pozornosť